

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 6Cdo/9/2020
Identifikačné číslo spisu: 7818202929
Dátum vydania rozhodnutia: 31.05.2022
Meno a priezvisko: Mgr. Dušan Čimo
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2022:7818202929.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne Prima banka Slovensko, a.s., so sídlom v Žiline, Hodžova 11, proti žalovanému T. C., trvale bytom v P. XXX, zastúpenému JUDr. Luciou Bakošovou, advokátkou v Rožňave, Šafárikova 20, o zaplatenie 4.149,30 € s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Rožňava pod sp. zn. 5Csp/66/2018, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 26. júna 2019 sp. zn. 9Co/89/2019, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 26. júna 2019 sp. zn. 9Co/89/2019 z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Rožňava (ďalej tiež len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) rozsudkom zo 14. januára 2019 č. k. 5Csp/66/2018 - 66 žalovaného „zaviazal“ (správne mu mal uložiť povinnosť - pozn. Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ďalej tiež len „najvyšší súd“ alebo „dovolačí súd“) zaplatiť žalobkyňi 4.149,30 €, úrok vo výške 120,72 €, úroky z omeškania vo výške 4,28 €, úrok vo výške 10,9% ročne z nezaplatenej istiny 4.149,30 € od 25. septembra 2018 do zaplatenia, úrok z omeškania vo výške 5% ročne z nezaplatenej istiny 4.149,30 € od 25. septembra 2018 do zaplatenia a úrok z omeškania vo výške 5% ročne z nezaplatených úrokov 120,72 € od 25. septembra 2018 do zaplatenia s tým, že žalovanému povolil splatiť dlh v mesačných splátkach po 50,- €, počnúc právoplatnosťou rozsudku až do zaplatenia, pod následkom straty výhody splátok; ako aj žalobkyňi „nahradíť“ (tu správne „zaplatiť“) „trovy“ (správne „náhradu trov“) konania vo výške 100% s tým, že o výške trov bude rozhodnuté po právo-platnosti rozsudku osobitným uznesením. Takéto rozhodnutie odôvodnil vo veci samej právne len paušálnymi odkazmi na § 282 Civilného sporového poriadku (zákona č. 160/2015 Z. z. v znení zákonov č. 87/2017 Z. z. a č. 350/2018 Z. z. a dnes už i neskorších zmien a doplnení, ďalej tiež len „C. s. p.“) a § 497 a nasl. Obchodného zákonníka (zákona č. 513/1991 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení), vecne potom uznaním nároku žalobkyne žalovaným čo do základu aj výšky, jeho požiadavkou na povolenie zaplatiť dlh v splátkach a inak už len rozhodnutím rozsudkom pre uznanie. V časti trov konania rozsudok odôvodnil právne ust. § 255 ods. 1 C. s. p. a vecne plným úspechom žalobkyne.

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej tiež len „odvolací súd“ a spolu so súdom prvej inštancie tiež len „nižšie súdy“) na odvolanie žalobkyne rozsudkom z 26. júna 2019 sp. zn. 9Co/89/2019 podľa § 388 C. s. p. zmenil rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku o splatnosti pohľadávky tak, že žalovanému uložil povinnosť zaplatiť 4.149,30 € s príslušenstvom v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku a stranám sporu (obom ?) nepriznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Odvolací súd svoje zmeňujúce rozhodnutie odôvodnil právne ust. 167e ods. 1 zákona č. 7/2005 Z. z. (o konkurze a reštrukturalizácii v znení neskorších zmien a doplnení) a § 232 ods. 2 a 3 C. s. p. Vecne mal za to, že je namieste sa stotožniť s názorom žalobkyne, pod-ľa ktorého napriek rozhodnutiu rozsudkom pre uznanie ju bolo treba považovať za osobu oprávnenú napadnúť rozhodnutie o povolení žalovanému zaplatiť prisúdené sumy v splátkach a bola tu i potreba vecného prejednania odvolania (a nie zastavenia konania) pri vyhlásení osobného konkurzu na majetok žalovaného a zbavení ho dlhov, ku ktorým ale prišlo až po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej (napadnutého len čo do splatnosti pohľadávky). Vzhľadom na vyhlásenie konkurzu na majetok žalovaného považoval umožnenie splácať dlh priznaný rozsudkom súdu prvej inštancie v splátkach za bezpredmetné, keď vyhlásením konkurzu nastali nové (bližšie neozrejmene) skutočnosti a preto v čase rozhodovania odvolacieho súdu už podmienky na predĺženie lehoty na plnenie, či povolenie splátok neboli splnené. Rozhodnutie o trovách odvolacieho konania odôvodnil právne ust. § 396 ods. 1 C. s. p. v spojení s § 257 rovnakého zákona a vecne objektívnymi dôvodmi zmeny rozhodnutia prvoinštančného súdu vo výroku o splatnosti pohľadávky, čo bolo treba považovať za dôvod hodný osobitného zreteľa pre nepriznanie náhrady úspešnej žalobkyne.

3. Proti takémuto rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalovaný. Prípustnosť dovolania vyvodzoval z § 420 písm. f/ aj § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p. Vytýkanú zmätočnosťnú vadu aj nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom v dôsledku jeho odklonu od bližšie neidentifikovanej ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu podľa neho založilo nedostatočné odôvodnenie zmeňujúceho rozhodnutia odvolacieho súdu, ktoré sa obmedzilo len na strohé konštatovanie nástupu nových skutočností v dôsledku vyhlásenia osobného konkurzu na majetok žalovaného, týmto však vôbec nebolo vysvetlené, prečo navzdory jednoznačnej procesnej úprave o neprípustnosti odvolania proti rozsudku pre uznanie došlo k vecnému prejednaniu odvolania žalobkyne a nebolo zrozumiteľne vysvetlené, prečo ani osobný bankrot (a oddlženie) nezakladá dôvod na povolenie splátok. Navrhol napadnutý rozsudok zmeniť potvrdením rozsudku súdu prvej inštancie, alternatívne zrušiť rozhodnutia oboch nižších súdov (?) a vec vrátiť na ďalšie konanie súdu prvej inštancie.

4. Žalobkyňa navrhla dovolanie zjavne odmietnuť, majúc za to, že je v plnom rozsahu nedôvodné a taktiež v plnom rozsahu sa stotožňuje s rozsudkom odvolacieho súdu.

5. Najvyšší súd po zistení, že dovolanie podala včas (§ 427 ods. 1 C. s. p.) strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 C. s. p.) a to za splnenia i podmienky jej zastúpenia a spisania dovolania na to určenou osobou (§ 429 ods. 1 C. s. p.), prejednal vec bez nariadenia pojednávania (§ 443, časť vety pred bodkočiarkou C. s. p.) a dospel k záveru, že dovolanie treba považovať za prípustné i dôvodné (nech aj toto platilo len v prípade prvého z dovolaní uplatnených dovolacích dôvodov, teda toho podľa § 420 C. s. p.).

6. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 C. s. p. je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach §§ 420 a 421 C. s. p.

7. Podľa § 420 písm. f/ C. s. p. dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f/ C. s. p. nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (1Cdo/42/2017, 2Cdo/20/2017, 3Cdo/41/2017, 4Cdo/131/2017, 7Cdo/113/ 2017, 8Cdo/73/2017 - tu aj k uvedenému skôr i neskôr sa pritom žiada poznamenať, že rozhodnutiami s časťou spisovej značky tvorenou súborom písmen „Cdo“ sa rozumejú rozhodnutia najvyššieho súdu z ním uskutočnených dovolacích konaní). Dovolací súd preto aj v tomto prípade skúmal opodstatnenosť argumentácie dovolateľa, že v konaní došlo k ním tvrdenej vade zmätočnosti.

9. Pojmovým znakom vady zmätočnosti uvedenej v ustanovení § 420 písm. f/ C. s. p. je, že k nej došlo nesprávnym „procesným“ postupom súdu, ktorý znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu tak, že sa ním rozumie faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to, ako súd viedol konanie), znemožňujúca strane sporu (skôr a dnes ešte v mimosporových konaniach stále účastníkovi konania) realizáciu jej procesných oprávnení a mariaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (tu por. R 129/1999 a 1Cdo/202/2017, 2Cdo/162/2017, 3Cdo/22/2018, 4Cdo/87/2017, 5Cdo/112/2018, 7Cdo/202/2017 a 8Cdo/85/2018). Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na neustrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrovanou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky.

10. Už v režime skoršej úpravy občianskeho súdneho konania (účinnnej do 30. júna 2016) dospel najvyšší súd tiež k ďalšiemu záveru, že realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením a na tomto zotrúva rozhodovacia prax najvyššieho súdu aj za účinnosti novej právnej úpravy (R 24/2017 a tiež 1Cdo/202/2017, 2Cdo/101/2017, 3Cdo/94/2017, 4Cdo/47/2017, 5Cdo/145/2016, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/76/2018). V prejednávanej veci vzhľadom na opretie dovolania aj o úpravu z § 421 ods. 1 C. s. p. má tento záver význam v tom smere, že nesprávnosť právneho posúdenia veci odvolacím súdom možno v režime dnes účinnnej úpravy civilného procesu namietať (úspešne) len za pomoci dovolania podaného za splnenia podmienok podľa § 421 C. s. p. (a zásadne tá istá dovolaním vytykána nesprávnosť nemôže zakladať prípustnosť dovolania podľa § 420 aj § 421 C. s. p.).

11. Žalovaný dovolaním namietal najmä, že k vade zmätočnosti predpokladanej ustanovením § 420 písm. f/ C. s. p. došlo v dôsledku toho, že odôvodnenie dovolaním napadnutého rozsudku je nepreskúmateľné, arbitrárne a dostatočne zrozumiteľne nevysvetľuje predovšetkým to, prečo malo mať práve vyhlásenie osobného konkurzu na majetok dlžníka, spojené s jeho oddžnením, za následok záver o nemožnosti povolenia zaplatiť sumy požadované žalobou v splátkach a nahradenie splátok povolených súdom prvej inštancie zákonnou trojdňovou lehotou plnenia.

12. Podľa zjednocujúceho stanoviska najvyššieho súdu R 2/2016 (z 3. decembra 2015), prijatého ešte za skoršej právnej úpravy občianskeho súdneho konania (Občianskeho súdneho poriadku, t. j. zákona č. 99/1963 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení, ďalej len „O. s. p.“) „nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O. s. p. a výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p.“. Zmeny v právnej úprave dovolania a dovolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa podstaty a zmyslu tohto stanoviska, pokiaľ ide o jeho druhú vetu (na rozdiel od tej prvej pre „opustenie“ novou úpravou dovolania a dovolacieho konania pojmu „iná vada“) nedotkli, preto ho treba (v práve uvedenom rozsahu) považovať aj naďalej za aktuálne.

13. V danom prípade nemožno inak, než konštatovať, že odôvodnenie dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu neposkytuje žiadne objektívne uspokojivé a zrozumiteľné dôvody na podporu názoru,

podľa ktorého vyhlásenie tzv. osobného bankrotu na majetok žalovaného bolo práve takou skutočnosťou, pre ktorú nešlo naďalej (ani v čase rozhodovania odvolacieho súdu) už považovať za udržateľné povolenie žalovanému zaplatiť sumy prisúdené rozsudkom súdu prvej inštancie v splátkach. Všetky potenciálne úvahy vedúce odvolací súd k takémuto záveru by takto akýkoľvek „konzument“ (čitateľ) rozhodnutia (vrátane dovolacieho súdu) musel len hádať a prisvedčiť treba dovolateľovi i v tom, že v jeho preukázateľne zlej finančnej situácii, nútiacej ho podať návrh na osobný konkurz, sa ustúpenie od možnosti zaplatiť dlh v splátkach a nahradenie takejto možnosti uložením povinnosti zaplatiť všetko do 3 dní javí i nelogické (ak tu nebolo dost' prostriedkov na úhradu dlhov, z čoho plynie presvedčenie, že po vyhlásení konkurzu dôjde k takému zlepšeniu finančnej kondície i platobnej disciplíny dlžníka, pri ktorých skôr nepredstaviteľné splnenie dlhu naraz treba považovať za hotovú vec).

14. Pretože odvolací súd svoje rozhodnutie v neprospech dovolateľa v skutočnosti neodôvodnil a popri argumentácii o statuse žalobkyne ako osoby oprávnenej brojiť proti rozhodnutiu o povolení žalovanému splátok sa nezameral aj na súvisiaci aspekt napadnuteľnosti rozsudku pre uznanie odvolaním (hoc aj len v časti splatnosti pohľadávky, kde vyhovie požiadavke žalovaného na povolenie mu splátok núti žalobkyňu na plnenie ďalej čakať a to so zreteľom k výške splátky rozhodne nie zanedbateľný čas), vylučovalo to akýkoľvek iný záver dovolacieho súdu než ten, že v tomto prípade došlo k zaťaženiu konania pred odvolacím súdom tvrdenou zmätočnosťou vadou podľa § 420 písm. f/ C. s. p. (tak ako to má na mysli aj druhá veta stanoviska R 2/2016) a dovolanie musí byť z tohto dôvodu nielen prípustné, ale tiež dôvodné. Absencia dostatočne konkrétnych a objektívne presvedčivých dôvodov na podporu zvoleného spôsobu rozhodnutia je totiž tak závažným nedostatkom rozhodnutia (a zásahu ním do procesných práv strany sporu), ktorého intenzita zakladá (až) porušenie práva na spravodlivý súdny proces.

15. Dovolacím súdom konštatovaná procesná vada zmätočnosti uvedená v ustanovení § 420 písm. f/ C. s. p. zakladá prípustnosť dovolania; zároveň je však tiež dôvodom, so zreteľom na ktorý musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie (samozrejme v rozsahu umožnenom rozsahom dovolania) bez ďalšieho zrušiť. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu sa do 30. júna 2016 ustálila na tom, že ak v konaní došlo k procesnej vade zmätočnosti znemožňujúcej strane realizáciu jej procesných oprávnení, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší bez toho, aby sa zaoberal správnosťou právnych záverov, na ktorých spočíva zrušované rozhodnutie súdu (1Cdo/44/2015, 2Cdo/111/2014, 3Cdo/4/2012, 4Cdo/263/2013, 5Cdo/241/2013, 6Cdo/591/2015, 7Cdo/212/2014, 8Cdo/137/2015), na tomto zotrúva prevažujúca rozhodovacia prax najvyššieho súdu aj po nadobudnutí účinnosti predpisov tvoriacich súčasť rekodifikácie slovenského civilného procesu (2Cdo/5/2018, 3Cdo/146/2018, 8Cdo/70/2017) a hoci v poslednej dobe možno najmä z rozhodovacej činnosti ústavného súdu vysledovať požiadavku na zaujímanie stanovísk najvyššieho súdu aj k nastoľovaným právnym otázkam bez ohľadu na zistenú zmätočnosť; v prejednávanej veci na takýto postup nebol dôvod pre nevymedzenie dovolateľom rozhodnej právnej otázky aj pre nedostatok argumentácie spôsobilej presvedčiť, že tu šlo o odklon a v čom mal tento spočívať. Dovolací súd preto ani v tomto prípade neposudzoval dovolanie z hľadiska opodstatnenosti argumentácie majúcej väzbu na riešenie právnych otázok (čo v konkrétnostiach znamená tak z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 C. s. p., ako aj jeho dôvodnosti v zmysle § 432 rovnakého zákona).

16. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 C. s. p.). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 C. s. p.).

17. Najvyšší súd preto zrušil len rozsudok odvolacieho súdu (ako celok), keďže len jemu šlo pričítať výskyt dovolaními opodstatnene namietanej zmätočnej vady a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

18. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazané právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 C. s. p.). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie,

rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 454 ods. 3 C. s. p.).

19. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok